

EPERJESI LAPOK

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 12 K.
Félévre . . . . . 6 K.
Negyedévre . . . 3 K.
Hirdetési díj: Háromhás-
bos petitsor egyszeri hirde-
tése 30 f. Nyilvált sora 40 f.

**POLITIKAI, TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI,
KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP**

Az Eperjesi Széchenyi-körnek, az Eperjesi Magyar Védőegyesületnek
□□ és az Eperjesi Kereskedők Társulatának hivatalos közlönye. □□

Szerkesztőség és
:: kiadóhivatal ::
Kósch Árpád
könyvnyomdája
Eperjes, Fő-u. 59.
:: Telefon-szám 16. ::

BERZEVICZY ALBERT ÜNNEPI BESZÉDE.

Méltóságos Főispán úr, tekintetes Törvényhatósági Bizottság, tisztelt Vendégeink!

Megtiszteltetés és öröm rám nézve megfelelni szülőmgyém közönsége megbízásának és hangot adhatni azoknak az érzelmeknek, melyekre megyénket a nagy művésziát, Szinyei Merse Pált minden oldalról érő elismerés lelkesíti.

Olyan érzelem ez, mint az anyáé, ki a diadallal hazatérő hőst, fiát, keblére zárja. Az ünneplők szava lehet zajosabb, a sokaság csodálata lehet csábítóbb, a hatalmasok és gazdagok elismerése lehet csillogóbb és jutalmazóbb, de az anya ölelése mégis legmelegebb . . .

Csak legújabbban is három tény állította szemünk elé a magasságot, melyet a mi sárosi mesterünk művészi pályáján elért. Az első az az elismerés volt, melyben a tavalyi római kiállításon részesült, mikor az összes nemzetek művészi versenyében ítélő jury őt a legelső helyek egyikére sorolta; a második a Szent István-rend volt, mellyel őt urunk királyunk ruházta föl; a harmadik az a fölhívás, melyet az olasz kormány intézett hozzá, hogy arcképét a firenzei Uffizi-galleria művészképcsarnoka számára, tehát a nagyok legnagyobbjainak társaságába küldje be.

Az első — kápráztató siker, a második ritka kitüntetés és dísz, de a harmadik — az már a halhatatlanság előíze.

Vajjon vonhatja-e kétségbe valaki a mi jogunkat, hogy e tények hírére örömmünnepet üljünk, hogy az ünnepelt mestert a magunkénak valljuk és az ő alkotásaira büszkék legyünk?

Hiszen sárosi föld az, amelynek virágait, amelynek kék eget, ringó kalászeit, erdős hegyeinek őszi színpompáját ő a maga képein megörökítette, amelynek — mint egy költőnk mondta, — harmatos fűvétől nedvesnek érzi lábát, aki e képek nézésébe merül el. Sárosi föld az, amelyen a mi művészbárátunk és honfitársunk bölcsője ringott, amelynek kedves, szelid, színes, változatos jelenségei az ő gyermeki képzeletét dajkálták, ahová visszavágyott a távolból, amelyet maga elé varázsolni igyekezett ecsetével, amely felé ragaszkodó szeretetének üdvözléteit küldte. Sárosi föld az, amelynek ölében gyermeki, testvéri, atyai szívének elköltözött kedvesei nyugosznak, ahol az ősi rögön önalkotta otthonának tűzhelye áll, sárosi föld az, amelynek az ő ecsete szerzett polgárjogot a művészetszerető világ köztudatában.

És még egyéb kötelékek és emlékek is csatolják megyénk törvényhatóságát s ezt az ősi székházat is a Szinyei mester személyéhez.

A szoborról, melyet róla congenialis művésznek az ő lelkét átértő keze alkotott, s melyet ma föl-
avatunk és átadunk az utókor emlékezetének, szemünk átsiklik annak a megdicsőült férfiúnak a képére, kinek vonásait mi, öregebbek híven őrizzük emlékezetünkbe vésve, mint híven őrizzük lelke hagyományait szívünkbe vésve. Ez a kép a mi mesterünk műve, ezt a mi számunkra festette akkor, mikor elhagyott, homályba borult műtermében csak néha, lopva áldozott művészete elnémult géniuszának oltárán, festette annak jeléül, hogy mikor kedveszegetten önmaga tétlenségre kárhoztatta ecsetét, a fiúi kegyelet mégis mozgásba hozta azt; szülőmgyéjének festett akkor is, amikor a világnak festeni nem akart.

És az a kép, melyet, hogy útjára eressen, oly hosszú idő óta nyílt meg először a jernyei műterem ajtaja, az a kép, a rajta ábrázolt férfiú jóságában is tiszteletet parancsoló, ma mintegy túlvilági örömtől átsugárzott arcvonásaival még régibb emlékeket idéz föl lelkünkben.

Földézi azét a napét, amikor Sáros megye közönsége, — még a mult század hetvenes éveinek leg-
elején — fölkerekedett mint egy ember, hogy szeretete, hódolata, rajongása jeleivel halmozza el falusi magányában visszalépett alispánját, aki sohasem állott magasabban a közbecsülésben, mint amikor leszállott a megyei kormányzat polcáról, aki sohasem volt hatalmasabb, mint akkor, mikor minden politikai hatalmat kibocsátott a kezéből s akit éppen akkor — még mielőtt e székházba mint főispán költözött volna vissza, — ugyanazzal a kereszttel ékesített föl királya, mely most művésziának a mellén ragyog.

A jernyei kastély! milyen varázslatos világa az emlékeknek lakozik annak visszhangos bolthajtásai alatt! Az orosz invázió elől menekülő család, melynek otthonát feldúlja, kifosztja az idegen katonaság, mivelhogy merészelt hű maradni hazája ügyéhez; a hatalom közegeitől gyanús szemmel kísért úrilak, amelyben azért az elnyomatás legveszélyesebb napjaiban is föl-fölcsendül a hazát sirató, bánatos magyar dal, meg-megelevenülnek a mult nyugtalan emlékei, föl-fölcsillannak a jövő bátortalan reményei. Az egykori háziúr, az egyszerű nemesember, ki sok nagyúrral nem cserélne, kire barátai, szűkebb honfitársai úgy tekintenek, mint egy jövő szebb kor előre kiszemelt vezérére; a lelkes úrnő, ki zászlót varr honvédeinknek,

legelső költőinkkel levelez, maga is versel és dalol s gyermekeit rajongó honszeretetre neveli. És a szőke gyermek, aki ott játszik, álmodozik a fű virágai között, a park árnyas fái alatt és nem sejtí, hogy ezeket a virágokat, ezeket a fákat egykor az ő képeiről fogja ismerni, az ő nevére fogja nevezni a világ, úgy, mint ahogy a Ráfael képeinek háttéréről ismerjük ma Umbria halmaít és olajfáit . . . .

Bizony erős nemzetség az, mely annyi változást, annyi viszontagságot kiállva, miután a harcmezőn, a közkormányzat, az igazságszolgáltatás terén emlékezetes érdemeket szerzett, ősi törzsének egy új suda-
rával szinte fölébe szökken művészetünk egész páлмаerdejének.

De az a művészi pálya, melynek verőfényes delelőpontját szemléljük ma, különválasztva minden helyi vonatkozásától is, egyike a legérdekesebbeknek és legcsodálatosabbaknak, melyekre az újabbkori művészettörténet rámutathat.

Egy út, amely mindig elakadni, elveszni látszik, és amelyről most utólag csodálkozva látjuk, hogy mindig egyenes irányban haladott. Jóslat, amelyet mikor elhangzott, senki meghallani, vagy megérteni nem akart, és amely most, hogy igaznak bizonyult, mindenkinek a fülében cseng. A Szinyeink visszavonulása idejének törtető művésznemzedéke úgy tűnik föl előttünk ma, mint egy fölfedező és hódító sereg, amely nagy hévvel és nagy zajjal fölfedez és meghódít egy ismeretlennek vélt világrészt és mikor ott kitűzi a zászlaját, akkor veszi észre, hogy azt a világrészt már valaki előtte fölfedezte és meghódította. Egyenes ellenkezője volt a mi mesterünk a napraforgónak; nem fordult odafelé, ahonnan az elismerés, az erkölcsi és anyagi siker gyakran változó napja süt, hanem büszke igénytelenséggel tovább virítva a homályban, bevárta, amíg egyszer a nap fordul feléje.

És feléje fordult! Szinte kényeztető pazarsággal szórja rá sugarait, mintha próbára akarná tenni, hogy akit az árnyék hűvös homálya eldormesztani nem tudott, azt az erős művészeletet a saját sikerének fénye el nem kábítja-e? A mi mesterünk kiállja ezt a próbát is. Amint egykor el kellett viselnie azt, hogy azok sem értették meg és méltányolták kellően, akikhez művészi felfogása legközelebb állott, úgy most meg kell érnie azt, hogy olyanok is reá esküdjenek, akiknek az ő egyszerű, nemes, tiszta és őszinte művészetéhez tulajdonképen vajmi kevés közük van. Ha fájlalnunk is kell azt, hogy a Szinyei Pál életidejéből majdnem évtizedek multak el anélkül, hogy művészi termelése új képekkel gazdagodott volna, még iránta való szeretetünk sem mondhatja velünk azt, hogy művészi sorsa mostoha lett volna. A félreértés, a föl nem ismertetés keserűségét bizonyára kevéssé enyhíti az, hogy az illetőre nézve a siker elmaradása vagy késedelme nem okoz anyagi gondot; de mégis mennyivel kedvezőbb Szinyeink sorsa a művészet ama sok, úttörő jelesenél, akik homályban szállottak sírba, s akiknek csak az utókor font késő babért. Szinyeink, hál' Istennek, nem tartozik e sajnálatraméltók közé, de nem is sorolható azokhoz az irígylendőkhöz, akiknek csekély küzdelem árán a sikerek szakadatlan sorában volt részök. Ő szinte egyedül álló jelensége egy nagy művészeknek, akinek megadatott, hogy első csalódásai után önkénytelen eltemetkezve, megérje a saját, dicsőséges föltámadását.

Ez a föltámadás annál teljesebb, mert Szinyeinknek semmit sem kellett megtagadnia abból, amit a multban vallott, mert alkotó ereje teljességében érte őt, mert osztatlan, általános elismerést jelent és mert keresés és erőltetés nélkül magától jött. Az ő elhunyt barátja és csodálója, Mikszáth Kálmán egyik legvonzóbb kis idylljét ezzel a mondással végzi: „Az erdei virágok, szerelem és a dicsőség maguktól jönnek, mennek, nyílnak és hervadoznak“. Így jött — erdei virágként — magától Szinyei Pál számára is az elismerés és vele a dicsőség. Mert a művészetben, mint mindenütt, az igazi igazságok ideje mindig eljön, nem kell azokat síppal és dobbal hirdetni. A Szinyeink igazsága tiszta látásából, a természet egyszerű szépségei fölött ujjongni tudó, a színek egész erejét átérző, a napfény egész melegét magába befogadó igaz művészeletéből fakadott, ezért kellett győznie és hódítania. S íme ő, kit oly soká nem akartak elismerni s kinek pedig oly erős volt a hite a maga igazságában, mégsem hódol a „l'art pour l'art“ gögös elvének, érzi, hogy a művész rendeltetése mégis csak az, hogy megértsék egyszer, s egyik vallo-
másában szerény méltányossággal odanyilatkozik, hogy „a képnek sohasem szabad érthetetlennek lennie, mert dacára az uralkodó ellenkező felfogásnak, azt hiszem, hogy a laikusnak is megvan a maga természetsszemlélete, amely őt a kép megbírálására jogosítja. Ez a joga tiszteletben is tartandó, és a nagy művészet mindig tiszteletben is tartotta. A legújabb időben a közönség és a művészet közötti hézag éppen a festők hibája, akik egyes részletproblémákat hajhásznak s akik ezáltal művészet helyett tudományt adnak, amely azután persze nehéz és érthetetlen.“ Mennyivel többet mond ez sok tudákos művészetkritikai fejtegetésnél, eltanult jelszavaknál és homályos elméletnél.

Kiemeltem, hogy sárosi mesterünk művészi föltámadását az teszi legdicsőségesebbé, hogy művésze-
tének elismerése ma már általános, hogy a művészelet kérdések körül uralkodó mostani háborúság ellenére a Szinyeink képeinek megítélésében valóságos istenbéke uralkodik. Meghajolnak előtte hazája és a külföld, a legmerészebb haladók és a legkonzervatívabb maradók, a művészek és a laikusok egyaránt.

El van ismerve legnagyobb élő tájképfestőnknek, és ő a közmegítélésben ezt a polcot már sokkal előbb, már Mészölyvel együtt lett volna hivatva elfoglalni, ha első és második megjelenésekor, a hetvenes

50%-ot takarít meg, ha gyermekeinek **iskolaöltönyeit**

a **Párisi Ruha Nagy Áruházban** szerzi be. ≡ Az iskolai beiratások alatt nagy árengedmény!

Szenzáció Goldberger Henrik cipőkirálynál, Eperjes, Fő-u. 82.

□□□ A beiratások ideje alatt cipő-, kalap-, nyakkendő- és fehérneműnél 30% árengedmény! □□□

és az ut
vonulás

F

kezdet

hatni.

ma elő

F

plainai

pítatlan

összeo

T

tionalis

egész

képelre

nek me

F

egyene

iránt is

vadges

— akk

aki min

eszköz

mint az

F

tesnek

hírók k

népszer

semmit

U

hogy m

szeret

F

szavain

N

berkei,

értetted

F

ma ezt

pártok

ihletes

C

az érde

a mi k

és csod

T

menyor

az a m

tudunk,

U

nézetel

mifelén

I

és a vi

nek bar

L

mesteri

és azután a nyolcvanas évek elején tett tapasztalatai művészi érzékenységét túlhamar és túlkönnyen visszavonulásra nem indítják.

Habár a romantikai, sőt a classikai eszmekörből is vett figurális festéseken kezdte, mindjárt az első kezdet elárulta, hogy őt a természet jelenségei érdeklik legjobban, s hogy ő mindenekfölött színekkel akar hatni. E két jellemvonásából alakul azután következetesen és tétovázás nélkül művészete úgy, ahogy az ma előttünk áll.

A luministák föllépése, a fényproblémák fürkészése már készen találja Szinyeit. Ő kezdettől fogva plainairista és luminista volt, de ő a fény bomlasztó erejének nem áldozza föl szeretett színei üde, tompítatlan erejét; neki az ő átlátszó és tiszta sárosi levegőjében a napfény fokozója, forrása a színeknek, nem összeolvasztója, soha a tónusos festésnek föl nem áldozza a színekben való kéjelgését.

Tájképi fölfogását e kifejezett colorismusa mellett a tárgyak egyszerű keresetlensége s a conventionalisan pittoreszk elrendezéstől való idegenkedése jellemzik. Majd alacsony szemhatár mellett szinte egész vásznán eget ad, majd merész rálátással a zöld lejtőre beéri egy keskeny égsávval. Ezekben a kép-elrendezésekben kezdettől fogva egészen forradalmár s talán ez nehezítette meg sokáig művészetének megértését.

Egy még fiatal kert, póznákhoz kötött gyümölcsfákkal, léckerítéssel, útkákkal, egy út melletti mesgye, egyenes mezőszél, kietlen vízmosás az agyagos szántóföldek között: neki nem megvetett tárgyak, ő ezek iránt is tud érdeket kelteni, tud hangulatot, költőiséget lehelni beléjük. Mikor aztán rátér kedves fáira, a vadgesztenyére, nyírre, szurkos-fenyőre, fehér-juharra, rátér pipacsaira és a lombok őszi színszimfoniájára, — akkor egészen költővé lesz, akkor természetszeretete lángban ég és lángoló szeretetet kelt nézőjében is, aki mindig maga előtt akarná látni ezt a képet. Modern festőink között alig van egy is, aki az egyszerű eszközökkel sokatmondás művészetét úgy értené, mint ő. Ruisdael óta senki olyan beszélő fát nem festett, mint az ő jernyei szurkos-fenyője.

És csodálatos, hogy a mi Szinyei Pálunknak még a népszerűség sem árthatott! Mindenki természetnek találja, hogy képei közismertek, közszeretet tárgyai, sokszorosításokban gyorsan terjednek, mindenütt hírok kelt, mindenütt emlegetik őket. Azért mégsem váltak közhelyekké, mégsem tudja profanálni őket népszerűségök; egyszerűen az történik velök, ami a legnagyobb költők műveivel, akiknek dicsőségéből semmit sem von le az, hogy a legtöbb közszájon forgó szálló-ige az ő gondolataikat emeli szárnyra.

Úgy érzem, mintha még sokat kellene mondanom mesterünk dicsőítésére, és másrészt mégis érzem, hogy már-már visszaélek nemes szerénységével, ha őt még tovább teszem ki a mi magasztalásunk és szeretetünk ostromának! . . .

Kedves rokon, barát, ünnepelt mester! fogadd a sokhoz a mi koszorúkat is, fogadd igénytelen szavaimban szülőmegyéd örömtelt hódolatát!

Ne csak e gyülekezetet nézd! Vedd úgy, hogy mögöttünk megindultak, lábrakeltek Sárosmegye berkei, mezői, kis virágai és magas fáai s a Te nevedet visszhangozva jönnek üdvözölni Téged, aki megértetted és bevitted őket a művészet világába.

A megértett, feldicsőített természetnek ez a zsongó üdvözlete és nemcsak az én szavam tölti be ma ezt a termet. Ezt a termet, amely rendesen komoly, száraz tanácskozásoktól, vitáktól, helyi és országos pártok küzdelmeitől, mérközéseitől visszhangzik és amely ma a Te egyetértő ünneplésed által a művészet ihletes szentélyévé változott.

Óh, jól van ez így! Jusson itt is babér a művészetnek, jusson itt is megemlékezés azoknak, akik az érdekek, a szenvedélyek harcától elvonulva, csöndesen áldoznak a múzsák oltárán, mert bizony mondom: a mi közéletünk ma dúló csatái rég el lesznek feledve, amikor a Te alkotásaid még ismertek, kedveltek és csodáltak lesznek s a Te neved tiszteletben fog állani!

Téged néhányan az ég festőjének is neveznek, bár nem oly értelemben, mint ahogy Murillót a menyország festőjének mondták. Igen, a derűs ég világítja be a Te művészetedet, a természetszereteted az a mindennel kibékítő, mindent feledtető, mindent leküzdő és meghódító optimizmusa, amelynek nem tudunk, mert nem akarunk ellentállani.

Ugyanaz a derült optimizmus ez, amely a nagy amerikai gondolkodó, Ralph Waldo Emerson világnézetében nyer kifejezést, mikor mondja: „A világ még fiatal, a régi nagyok bátorító szavukat küldik mifelénk . . . Nekünk is bibliákat kell írunk, hogy ismét egyesítsük egymással az eget s a földet . . .”

Ilyen új biblia, amely a derült eget lehozza nekünk a földre s amelynek igéiben mint a pacsirtadal és a virágillat száll földi érzelmünk az ég felé, ilyen új biblia, amelyet mindenki megért, amely mindenkinek barátja, amely mindenkit fölemel és fölűdít: a Te művészeted!

Legyen az ég áldása ezen a sárosi földön, amely szült, azok emlékének, akik neveltek és a Te alkotó, mesterei kezeden!

UHL MATH. virágüzlete Ajánlja a legszebb menyasszonyi bokrétákat 10 koronától feljebb.

KASSA, Fő-utca 81. szám. Nyoszolyóleány-bokréta 6 kor.-tól feljebb.

Gyászkoszorúk szalaggal és felirattal 10 kor.-tól feljebb. | Sírbokréta 3 kor.-tól feljebb, szalaggal és felirattal 6 kor.-tól feljebb.
Dísz-gyászkoszorúk „ „ „ 20—30—40 kor. | Megrendelések azonnal lesznek elkészítve és nagy gonddal csomagolva.

Képes árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küld UHL MATH. virágüzlete, KASSA, Fő-utca 81. • Telefon 202.

SZINYEI-NAP.

Augusztus 26. A kalendáriumban vörös betű nem jelzi, hogy e nap ünnepnap volna... S mégis... Aki idegen tévedt városunkba s látja a fellobogózott házakat, a nagy sürgést-forgást az utcákon, a sok szép hölgyet fényes toilettekben, a fekete ünneplőruhába öltözött urak egész seregét, csodálkozva nézi a naptárt, s meglepetten kérdi, hogy mily ünnepet ül ma a város, a vármegye, az ország.

Mert tényleg a legszebb, legmagasztosabb, leglélekiemelőbb ünnep volt augusztus huszonhatodika, egy nagy ember apotheozisa, melyet életében ért meg.

Szűkebb szerelmes hazája ünnepelte szeretett nagy fiát, de az ünnepből részt kért az ország, sőt az egész művelt világ.

Egy rendkívüli díszközgyűlés keretében folyt le az ünneplés, de a hivatalos megszabott formákat, kereteket meglazította az ünneplés melegsége, az ünnepély nagyszerűsége.

Az ősi megyei székház régen látott oly előkelő s nagyszámú közönséget.

A gyűlésnek gyönyörű keretet kölcsönzött vármegyénk gyönyörű hölgyeinek virágos koszorúja. A jelenvoltak közül sikerült egynéhánynak a nevét feljegyeznünk. Ott volt Bánó Aladárné, Bánó Tiborné, Barkóczy Horváth Marianna, Bernáth Béláné leányával, dr. Berzeviczy Albertné, dr. Gallotsik Sándorné, br. Ghillány Imréné, Hodossy Sándorné, Huszovszky Nándorné, Kőszeghy Sándorné és leánya, dr. Máriássy Béláné, Meliőrisz Kálmánné, dr. Piller Dezsőné, Szepesházy Márta, Szinyei Merse Kálmánné, Szinyei Merse Félixné, ifj. Szinyei Merse Józsefné, Szinyei Merse Rózsika, Szmrecsányi Jenőné, Szmrecsányi Ödöné, Thomaené W. Margit stb.

A fővárosi művészek közül megjelentek: Róna József, az Országos Képzőművészeti Egyesület elnöke, Ernszt Lajos, az Ernszt-múzeum igazgatója, akik koszorút helyeztek Szinyei Merse Pál szobrára, Lechner Ödön, a Magyar Építőművészek Szövetségének elnöke, Ligeti Miklós szobrász-művész, Szmrecsányi Ödön rajzoló-művész és Vadász Miklós festőművész és dr. Lázár Béla író.

A nagy tanácssterem szorongásig megtelt.

A megye egyik nagy alispánjának, későbbi főispánjának, az ünnepelt mester édesatyjának, Szinyei Merse Félixnek képe alatt, virágos koszorúk közt áll az ünnepelt közadakozásból készült szobra, a Ligeti Miklós szobrász-művész alkotása.

A díszközgyűlést Semsey Boldizsár főispán pontban 11 órakor nyitja meg.

Majd bizottság megy, hogy az ünnepelt mestert meghívja.

Az ünnepelt megjelenése után az elnöklő főispán felkéri dr. Berzeviczy Albert v. b. t. tanácsost, hogy mondja el ünnepi díszbeszédét.

A lapunk vezetőhelyén szószerint közölt remekmű leírhatatlan hatást keltett. A jelenlévők számtalanszor percekre szakították meg az előadást.

A tetszésnyilvánítás lecsillapultával Bujanovics Sándor emelkedett szólásra.

Az imént elhangzott gyönyörű beszéd mesteri vonásokkal kidomborította Szinyei Merse Pál művészi egyéniségét, méltatta érdeme szerint művészi jelentőségét, és művészetének hazai festőművészetünk fejlődésére és irányítására gyakorolt hatását, — megösmertette legkiválóbb művészi alkotásait, és azt a nagy sikert és elismerést, amelyet művei az egész művelt világban, de különösen a Németbirodalomban és Olaszországban arattak, és azokat a nagy kitüntetések, amelyekben Szinyei Merse Pál részesült.

Ezt a fényes ékesszólással előadott, nagyszabású beszédet mindnyájan nagy érdeklődéssel, élvezettel és lelki gyönyörrel hallgattuk, de különösen mi, Sárosvármegye törvényhatósági bizottságának tagjai, a nagy öröm és élvezet mellett még nagy, és azt hiszem teljesen jogosult büszkeséggel is.

Jogosult büszkeséggel, mert az a tény, hogy vármegyénk egyik kiváló szülötte, aki a közéletben és a tudományos világban oly magas és kivételes állást foglal el, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke ezt a beszédet elmondhatta vármegyénk egy másik szülöttéről, aki a művészvilágban oly kivételes állást foglal el, hogy Berzeviczy Albert ezt a beszédet elmondhatta Szinyei Merse Pálról, nagy öröm és büszkeség nekünk sárosiaknak, és nagy dicsőség Sárosvármegyének.

Nagy szerénytelenség volna, ha Berzeviczy Albertnek kimerítő, fényes előadása után Szinyei Merse Pál művészi jelentőségével foglalkoznám. Én ezt nem teszem, de mint Sárosvármegye szülöttje, mint Sárosvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, kell, hogy kifejezzem őszinte nagy örömet megységem nagynevű szülöttje, Szinyei Merse Pálnak fényes művészi sikerei felett, kell, hogy kifejezzem örömet azok felett a kitüntetések felett, amelyekben művei és személye a művelt külföldön részesültek, és a felett a szép kitüntetés felett, amelyben őt királyunk ő Felsége részesíteni kegyeskedett.

Szinyei Merse Pál művészi alkotásaival „exegit monumentum aere perennius“, ércnél maradandóbb emléket állított magának, — ő joggal mondhatja el a költővel „non omnis moriar“, mert műveim és emlékem századokon át fog élni és hirdetni nevemet.

Mi sárosmegyei barátai és tisztelői egy szerény ércszoborban kívánjuk szülővármegyéjében megörökíteni nem emléket — mert ez minden szobor nélkül is élni fog —, de képmását, arcvonását, hogy utódaink, akik művészi tevékenységét műveiből és a műtörténelemből ismerendik, itt szülővármegyéjében arcvonásaival is megismerkedhessenek.

Ezt a szerény szobrot tiszteletünk és elismerésünk jeléül felajánljuk vármegyénknek, de én illőnek és a vármegye közönségéhez méltónak ítélem azt, hogy akkor, amikor Szinyei Merse Pál művészetét a művelt világ ünnepli, Sárosvármegye, az ő szülőmegyéje is kivegye az ünneplésből a maga részét, és e célból több bizottsági tag nevében és megbízásából egy határozati javaslatot nyújtok be, minden további felesleges indokolás nélkül, és kérem ezen határozati javaslatomnak egyhangú elfogadását.

Határozati javaslat:

Sárosvármegye közönsége szeretettel, tisztelettel és büszkeséggel üdvözli Szinyei Merse Pált, a vármegye nagy művészi fiát. Hálával telik el az isteni Gondviselés iránt, mely megengedte, hogy ő még életereje, egészsége teljében élvezhesse az úttörők, az új eszméket hirdető nagy és nehéz munkájának gyümölcsét, azt a nagyrabecsülést, mely nemcsak az egész művelt világ művészeinek és műértő közönségének érzésében, de abban is megnyilatkozik, hogy ő Felsége apostoli királyunk neki a Szent István-rend kiskeresztjét, ugyanazon nagy kitüntetést adományozta legkegyelmesebben, amelyet a művész boldogult édesatyja, a vármegye egykori kitűnő fia, másirányú, de a magyar nemzetre épp oly hasznos és áldásos érdeméért viselt. A vármegye közönsége úgy érzi, hogy nemcsak Szinyei Merse Pál iránt, de saját maga iránt is teljesít hazafias, kedves kötelességet, amikor elhatározza, hogy a nagy fa erős hajtásának, kiváló törzsökös nemzetsége kitűnő fiának érdemeit jegyző-

könyvében örökíti meg. Teszi ezt annál inkább, mert ami a művészt sokszor megihlette, ami munkára, új feladatok megoldására serkentette, éppen az a vágy volt, hogy szűkebb hazája szép, színes napsugaras tájait vesse vászonra úgy, ahogy azokat ő látta s átérezte, ahogy azokkal hű sárosi szíve a messze idegenben is eltelt, s amelyeknek művészi szépségét immár az egész Európa műértő közönsége megismerte és megszerette.

Igaz, őszinte köszönetet mond továbbá a vármegye közönsége mindazoknak, akik Szinyei Merse Pál mellszobrának fölállítását fáradságukkal s adományaikkal lehetővé tették, elsősorban pedig Berzeviczy Albert v. b. t. t. ónagyméltósága és Szmracsányi Jenő öméltósága bizottsági tagoknak, a gyűjtés kezdeményezőinek és irányítóinak, valamint Ligeti Miklós szobrászművésznek, aki nagy művészi képességét alapos szaktudással híven megalkotta.

Szíves köszönetet mond a vármegye mindazon igen tisztelt vendégeinek is, kik a művészet iránti szeretettől vezetve, a mai ünnep jelentőségét emelték.

Elhatározza végül a vármegye közönsége, hogy Szinyei Merse Pál ilyképpen felajánlt mellszobrát köszönettel elfogadja s megbízza a vármegye alispánját, hogy a mellszobrot átvevén, intézkedjék, hogy az egyelőre a vármegye bártfai múzeumában, s majdan, ha a vármegye székvárosában, Eperjesen is múzeum létesül, utóbbi helyen elhelyeztessék és buzdításul a jövő nemzedéknek megőriztessék.

A közgyűlés a határozati javaslatot egyhangú lelkesedéssel tette magáévá.

Majd Tahy József alispán szólalt fel.

Méltóságos főispán úr!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Mindenkor kötelességemnek tartottam a tekintetes törvényhatósági bizottság utasításait készségesen és híven teljesíteni, de kétszeres lelkesedéssel s annál nagyobb örömmel teszek megbízatásomnak a jelen alkalommal eleget, amidőn Szinyei Merse Pál, vármegyénk nagy festő-fiának ércben megörökített képességét gondjaimra bízni s annak hűségese megőrzését kötelességemmé tenni méltóztattak, mert hiszen ez az ércszobor lelki szemünk elé varázsolja azt az erős törzset, amelynek nevét ezen ősi székház falai oly gyakran visszhangozták, akit egykoron ezen vármegye közönségének osztatlan bizalma, szeretete és őszinte ragaszkodása környezett, akinek emlékéhez ünnepeltünket, mint ezen törzs egyik erőteljes hajtását, a gyöngéd gyermeki vonzalom, minket pedig a kegyeletes tisztelet és hálás megemlékezés soha el nem enyésző érzete fűz.

Annál örömebb teszek ebbéli megbízatásomnak eleget, mert Szinyei Merse Pál, vármegyénk kiváló szülöttjének művész-lelkét ugyanazon levegő termékenyítette meg nemcsak ihlettséggel, amelyet mi szívünk magunkba, az ő művészi egyéniségében rejlő alkotó erő és tehetség ugyanazon légkörben fejlődött az egész művelt világ gyönyörűségére nagygyá, amelyben mi élünk; Szinyei Merse Pált, aki művész-lelkével nevét a művelt világ előtt ösmertté tette, vármegyénknek pedig hírt, dicsőséget szerzett, büszkén tartjuk a magunkénak.

A tekintetes törvényhatósági bizottság határozata folytán tehát azzal a hazafias lelkesedéssel veszem át a művész ihletett szaktudásával megalkotott ezen ércszobrot, amellyel azt a közönség őszinte hála és a nagy művész iránti elismerése és tisztelete emelte.

Átveszem és hűségesen fogom megőrizni azt, hogy tanúja legyen az utódok előtt is hálás elismerésünknek és hazafias lelkesedésünknek.

Megőrzöm, hogy buzdításul szolgáljon a jövő nemzedéknek, hogy figyelmeztessen, tanítson minket arra a szent kötelességünkre, hogy ki-ki igyekezzék tehetsége és legjobb tudása szerint ápolni a magyar közművelődést, lelkesedni a nemzeti eszményekért s gyarapítani a vármegye erkölcsi vagyonát.

De kedves kötelességet teljesíték másrészt, amidőn mély hála és köszönetünknek adok kifejezést Berzeviczy Albert ónagyméltóságának azon szíves készségeért, mellyel a vármegye közönségének e részbeni kérelmét teljesíteni s az imént elhangzott, valóban magával ragadó, — szónoki szépségekben gazdag, — tartalomdús, remek beszédjében érzelmeinket oly találóan és híven kifejezni kegyes volt.

Ezen hála kifejezése mellett indítványozni bátorodom, hogy ónagyméltóságának ezen mindnyájunkat mélyen áthatott, érzelmeinket oly híven tolmácsoló lelkes ünnepi szónoklata az utókor buzdítására egész terjedelmében jegyzőkönyvünkbe foglaltassék és a jegyzőkönyv mélyen tisztelt vendégeinknek és a törvényhatósági bizottság minden tagjának nyomtatásban emlékül megküldessék.

A nagy tetszés közt elhangzott beszéd s a benne előterjesztett indítvány elfogadása után Szinyei Merse Pál emelkedik szólásra s meghatottan köszöni meg az ünneplést.

„Hálásan köszönöm — úgymond — az ünneplést, melynek viszonzására nem találok szavakat. Csak azt mondhatom, hogy ez a nap életemnek legszebb napja.“

A közönség ezen szavakra percekig éljenezte a megye nagy művész-fiát.

Ezután a főispán — pontban délben — szép szavakkal zárta be a díszközgyűlést, melynek gyönyörű emléke sohasem mosódhatik el a jelenvoltak emlékezetében.

Délután egy órakor a városi Vigadó nagytermében háromszáz terítékű díszebéd volt a mester tiszteletére.

Az első pohárköszöntőt az ünnepelt művészre Faragó József, Eperjes szab. kir. város h.-polgármestere mondotta, ki tovább fűzte azt a gondolatot, melyet Berzeviczy ünnepi beszédében érintett, hogy a művészeti alkotások, szemben a politikai és gazdasági téren elért sikerekkel, az időtől független, maradandó értékkel bírnak, s ezután így folytatta:

A művészetnek ez időket átfogó nagy ereje ragadja magával most az én lelkemet is és meg tudom érteni azt a csodálatos varázst, mely koronás főket készített arra, hogy hódoljanak a művész teremtő erejének nagysága előtt, meg tudom érteni, hogy egy-egy nagy művészi alkotást az egész művelt világ hozsannája köszönt.

... Csoda-e hát, ha itt, a mi szűkebb hazánkban, Sárosvármegyében s annak székvárosában, amely Szinyei Pált magáénak vallhatja, melynek festői szépsége adta az ihletet a művészetének kialakulásához, fokozottabb tisztelettel, rajongóbb lelkesedéssel, bensőbb szeretettel vesszük körül vármegyénk nagy fiát?

Ennek a mélységes tiszteletnek, ennek a rajongó lelkesedésnek, ennek a meleg szeretetnek akarok itt a fehér asztalnál is kifejezést adni, midőn poharamat Szinyei Pál egészségére emelem s azt kívánom, hogy még évek hosszú során át lobogtassa azt a zászlót, amelyre a magyar művészetnek, a magyar nemzeti géniusznak dicsősége van felírva.

KÜRTI GUSZTÁV iskolaöltönyei

és ruhái úgy jó minőségűek mint olcsó árai nál fogva utólag lehetetlenek!

Telepek: Léva, Érsekújvár, Trencsén, Nyitra, Losonc, Balassagyarmat, Igló, Rózsáhegy.

Dr. Máriássy Béla:

Ünnepli Berzeviczyt. Azt, kit csak a hozzá közelállók ismernek. Kit 1904. február 7-ikén itt mondott beszédéből, még jobban a „Régi emlékek“-ből, de leginkább a mai közgyűlésen elmondott csodás szónoklatából lehet megismerni. A mély-érzésű férfit. A szív emberét. A mi Berzeviczynt.

Berzeviczyt ünnepelheti az irodalom, a művészet-történet, a politika és a tudomány, de őszintébb szívvel, több szeretettel és nagyobb lelkesedéssel, mint Sárosvármegye közönsége, nem ünnepelheti őt soha senki.

Dr. Desseffy István a vendégeket köszönti fel, az ünnepelt művész szűkebb baráti körének tagjait, akik tanúi akartak lenni barátjuk, mesterük ünneplésének, akiket a szeretet, a mindent átfogó, megalkuvást nem ismerő szeretet hozott ide.

Majd így folytatja:

Mélyen tisztelt Uraim! Mindennek, ami ezen a világon nagy, becses, eredményes és maradandó, egy az alapja, egy a szülőke: a szeretet. Az a szeretet, az a lelkesedés, mely nem ismeri a megalkuvást, a félmunkát, a mellétekinteteket, amely előtt csak egy van becses és az maga az eszme, amelyet csak egy tölt el örömmel, az eszme érvényesülése, ha látja, hogy a mag, melyet elvetett, jó földbe esett, szép virágot és jó gyümölcsöt hoz, ha látja, hogy az eszme, melyet hirdetett, közkinccsév válik a társadalomnak, a nemzetnek, az emberiségnek. Ez a gondolat tölt el engem ma, amikor a mi nagy művésznünk társaságában itt látjuk az ő szűkebb művészi baráti körét, vagy ami ugyanaz, itt látunk számosat azon férfiak közül, akiknek nagy érdemeik vannak a magyar művészet már diadalmas előhaladásában, akiknek részük van abban, hogy a magyar művészet ma már nem gyenge gyermek, akire felső, fájdalmasan dédelgető érzséssel nézünk, hanem egy hatalmas, nagy nemzeti erkölcsi tőke, melyre büszkeséggel, bámulattal és csodálattal nézünk föl mindannyian.

Itt látjuk a mi társaságunkban azt a férfiút, akinek nagy és nemes lelkében először fogamzott meg s keze munkájával először vált testté a magyar építőstílus gyönyörű gondolata. Itt látunk számosat a képzőművészet másik két ágának jelesei közül. Itt látjuk azt a férfiút, akinek Sárosvármegye külön is hálával tartozik azért, mert Szinyei Merse Pál művészi életrajzát annyi szeretettel s ragyogó tollal írta meg. S itt látjuk azt a férfiút, aki a maga ifjú energiáját, szellemi és anyagi erejét arra használta föl, hogy saját házában emeljen templomot a magyar történelmi művészetnek.

Ennyi idealizmus, ennyi szeretet, s ha látjuk, hogy annak képviselői mennyi ragaszkodással, baráti szeretettel gyűlnek ma a mi Szinyei Merse Pálunk köré, felüdítőleg, erősítőleg hat mindnyájunkra, akiknek erre a bátorításra, ezekre a jó példákra szükségünk van, mert hiszen, ha az élet más terén is, de nekünk is hasonló energiával, hasonló szerető tüllel, hasonló önzetlenséggel, idealizmussal és szeretettel kell megküzdeni a magunk harcát a mi exponált végvidékünkön a magyar eszméért. Kérjük, hogy a szeretetet, amelyet a mi nagy művésznünk iránt éreznek, terjesszék ki szerető vármegyéjére is, s kívánjuk, hogy őket az Egek Ura a magyar haza, a magyar művészet javára még sokáig, igen sokáig éltesse.

Róna József Szinyei Merse Pált, mint barátot köszönti fel. Szinyei Merse Pált már annyit ünnepelték újabban, hogy ünneplését szinte természetesnek, szinte megszokottnak kellene tartania. Szülőmegyéjének az ünneplése azonban egész másképp hat rájuk, az ő itt megjelent művész-barátaira. Mert ezt a melegséget, ezt a szívbéli bensőséget, ezt a szeretetet sehol, semmiféle ünneplésben nem találták meg oly fokban, mint itt.

Majd Berzeviczyt köszönti fel művésztársai nevében, azt a Berzeviczyt, akit csak itt Sárosban tanultak meg ismerni. Őt nem az elhangzott ünnepi beszéd tökélye ragadta meg, hanem a bensőségteljes hang, a szív hangja. Ma azt a Berzeviczyt, kit eddig tiszteltek, becsültek, meg is szerették. Ő azt kívánja, hogy ezt a ma tapasztalt melegséget az egész ország élvezhesse. Sárosmegye közönségére üríti poharát.

Gerbery Sándor lelkes pohárköszöntője után Berzeviczy Albert válaszol Máriássy Bélának és Róna Józsefnek. Mindenkor jóleső érzés fogja el, valahányszor Sárosvármegyének szolgálatot tehet. Tiltakozik ama vád ellen, mintha Sárosvármegye nagy szülöttének, a nagy mesternek ünneplését elkéste volna. Tiltakozik a sárosiak „svihák“ díszjelzője ellen. Utazási ösztöndíjat kellene kiírnia a megyének azok részére, akik közöttünk svihákokat keresnek. Sárosvármegyére üríti poharát s azt kívánja, hogy jobb legyen a hírénel.

Tahy József azt hiszi, hogy nem vét akkor, ha ugyanannak az erős törzsnek — melynek egyik kiváló hajtását ünnepeljük — egy másik erős hajtását: Szinyei Merse Istvánt köszönti fel. Köszöntőjében kéri, hogy a politikai alakulások folytán megyei s közéleti életben elfoglalt s évek óta elhagyott helyét foglalja el újból.

Szinyei Merse István válaszol Tahynak s kijelenti, hogy a szeretetteljes meghívásnak szívesen tesz eleget s amennyiben megyéjének munkájával szolgálatot tehet, az legnagyobb öröme fog szolgálni.

Utána dr. Lázár Béla műkritikus, hirlapíró beszélt s Berzeviczy Albertet s Szinyei Merse Pált éltette gyönyörű szavakkal.

Még Ligeti Miklós mondott szép pohárköszöntőt a sárosi hölgyekre.

A társaság a késő délutáni órákban oszlott szét.

Másnap, 27-ikén, Szinyei Merse Pál ünneplése Bártfán nyerte folytatását.

Szinyei Merse Pál, Berzeviczy Albert, Semsey Boldizsár, Tahy József, Róna József, Lechner Ödön, Ligeti Miklós, dr. Lázár Béla, Ernst Lajos, Vadász Miklós s mások Bártfára utaztak, hogy ideiglenesen a Sárosvármegyei Múzeumban helyezték el a szobrot.

A város nevében Németh László bártfai polgármester üdvözölte az illusztris társaságot.

A szobor elhelyezése, illetve átadása után Bornemisza Lajos országgyűlési képviselő a fürdőben vendégeül látta a résztvevőket.

Az első pohárköszöntőt Bornemisza Lajos mondotta a vendégekre, Berzeviczy Albert Bártfa fejlődésére, dr. Uhlig Leó Ligeti Miklósról s Ernst Lajos Szinyei Merse Pálra.

Az esti vonat hozta vissza a társaságot.

Vásároljon WOHL IZIDOR úridivat-, kalap- és cipőüzletében, Fő-utca 87. sz.!

A budapesti

Irta: St

Amily léle két évvel ezelő a szenális fra Budapesten el érzelmekkel b napi verseny aviatikusaink

Az egyik a szegény ma nek derék int egykori iskol folytattam a ról. Bár igen fogással rende ezelőtt a mai tegette a bu mostani felfog bürokratikus s gyeltjeit mind sikertelenségül gazdasági visz

Pedig ez jár, mint ezt v

Ne vétessé nézve érveket kásságomból mai tények e megerősítik.

A boldog évi szeptembe dok» című ci tam: «Míg M boldogító esz harcot, addig a kormányoz bár nem azért mint inkább között új pol «Nálunk is fo problémájával, vagy sem, azo részt a megfe rendelkezésre, feszkedésünk foglalkozókat még odáig se méikkel a kis «Magyarorszá sok., lakomá egészséges ter

Ugyane Bleriot budap képen medít fákyás-zenéve pélyt, vagy csak kíváncsi műkedvelők, beli hasznot Hol maradna rei? Hová b Svachulayk é a meggazdag a barbárok o elül, . . . kiki a kártya, bor birodalmukat, józsefvárosi k hat Bleriot sí részese!»

Végül 19 nacionális ve írtam a neve még mindig az ember él bfzhatná. Köz formájában n a veszélyt ke marad. Tehát

A budapesti repülőverseny kudarcának okai.

Írta: Stark Zsigmond gépészmérnök.

Amily lélekemelő impressziókkal hagytam el két évvel ezelőtt a rákosi repülőverseny-teret, ahol a zseniális franciák repülőgép-alkotásai kerültek Budapestre először bemutatásra, oly deprimáló érzelmekkel baktattam el a mult heti sz. István-napi versenytér portengeréből, első magyar aviatikusaink szomorú letörésének színteréről.

Az egyik jury-taggal, ki a minisztériumban a szegény magyar aviatikusok szubvenció-ügyeinek derék intézője és lelkes egyengetője, mint egykori iskolatársammal, komoly diszkussziót folytattam a mi aviatikai sikertelenségünk okairól. Bár igen magasan szárnyaló technikai felfogással rendelkezik barátom, aki már 15 évvel ezelőtt a mai repülési problémák teoriáját fejtegette a budapesti mérnök-egyletben, mégis mostani felfogása a minisztériumi állással járó bürokratikus szellemtől szaturálva, aviatikus kegyeltjeit minden támadással szemben megvédte, sikertelenségük okait egyedül a mai mostoha gazdasági viszonyokban véli keresni.

Pedig ez esetben nagyon téves nyomokon jár, mint ezt vitánkban megcáfolni is igyekeztem.

Ne vétessék tőlem szerénytelenségnek, ha érveket régebbi eperjesi zsurnalisztikai munkásságomból tallózok, mely akkori nézeteimet a mai tények és eredmények még csak jobban megerősítik.

A boldogult FELVIDÉKI HIRLAP-ban 1909. évi szeptember 2-iki számában «Tatrangi Dávidok» című cikkemben többek között ezt mondtam: «Míg Magyarországon közjogi és nemzetboldogító eszmékért küzdenek meddő élet-halálharcot, addig a kultur-nyugaton ég felé törnek a kormányozható léghajók és aeroplánok száza, bár nem azért, hogy új kulturéletet teremtsenek, mint inkább csak azért, hogy a kulturállamok között új politikai konstellációt teremtsenek»... «Nálunk is foglalkoztak már sokan a repülőgép problémájával, mellékes, vajjon arra hivatottak-e vagy sem, azonban oly időben, midőn még egyrészt a megfelelő technikai eszközök sem álltak rendelkezésre, másrészt a mi üres műszaki pöfeszkedésünk gúnymosollyal kísérte az azzal foglalkozókat»... «A mi Tatrangi Dávidjaink még odáig sem juthatnak, hogy egészséges eszméikkel a kísérletezés első lépéseire fogjanak»... «Magyarországon pénz csak fényes fogadtatásokra, lakomákra és reprezentálásra van, komoly s egészséges tervek megvalósítására azonban nincs».

Ugyane lap 1909. évi okt. 21-iki számában Bleriot budapesti bemutatkozásáról következőképpen medítálok: «Nálunk mindenből vagy fátylas-zenével és tűzijátékkal garnírozott ünnepeket, vagy komédiás-bódét csinálnak! Nálunk csak kíváncsi tömegek, játékot és sportot kereső műkedvelők, passzív bálulók és mindenből pénzbeli hasznot kovácsoló impreszáriók vannak. Hol maradnak hát a komoly tudomány emberei? Hová bújtak el egyetlen aviatikusaink, a Svachulayk és Kutassyk? ... S midőn másnap a meggazdagodott Bleriot ismét háttat fordított a barbárok országának és az utca ünnepi zaja elül, ... kiki régi tengődő foglalkozásához lát: a kártya, bor és paripa ismét visszahódítják régi birodalmukat, akkor Svachulay is ott a sötét józsefvárosi kietlen műhelyében tovább álmodozhat Bleriot sikerein, melyeknek ő sohasem lesz részese!»

Végül 1910. június 16-án a budapesti internacionális verseny után többek között ezeket írtam a nevezett lap hasábjain: «A repülőgép még mindig nem az a tökéletes alkotás, melyre az ember életét határozott lelki nyugalommal bízhatná. Közlekedési eszközzé ennél fogva mai formájában még igen soká nem lesz, inkább csak a veszélyt kereső sportférjak izgató játékszere marad. Tehát ne igen várjunk tőle kultura-átala-

któ hatásokat vagy új korszak eljövételét, inkább csak új öldöklő-fegyver ez gondnélküli milliomosok és kalandor-természetű elszánt emberek kezében; új bűnök és új veszélyek megteremtője ez a gép, nem pedig modernebb haladás előhírnöke vagy zászlóvivője.

Miért költ tehát a magyar aero-club egyetemben Budapest városával 600,000 koronát egy fantazmagóriára? Mire való Budapestnek ez a csalóka játék, ez a kultura-fejlesztési önámítás?... Itt megint csak a magyar nagyképűsködés és majmolási viszkettség rí ki bántó disszonanciával. Hadd lássa a nagy nyugat, hogy a magyar is képes áldozatot hozni a kulturális haladásért, hogy ha mindjárt alkotni nem is tudunk, de legalább értékelni és jutalmazni tudjuk a nyugat kulturáját. ... Ez a verseny Budapestben nagyon időelőtti és célját tévesztett volt. Be akartuk mutatni, hogy mit tudunk, és feltártuk helyette rettenetes szegénységünket. Pedig mennyi megnevezhetetlen más célra kellett volna ez a sok pénz, amire nekünk koldus magyaroknak sohasem telik! ... «Egy pozitív eredményt mégis elértünk a versennyel: magyar aviatikusaink sokkal szerényebbek és sokkal csendesebbek lettek, mint annakelőtte. Pedig hogy ütötték a Kutassyk a mellüket, hogy köpték a markukat, hogy így meg úgy, majd megmutatják azoknak a fránya franciáknak, hogy mit tudnak ők... Mégis egy komoly tanulságot meríthettek a versenyből, hogy a kísérletezés még messze van az eredménytől, még csak a göröngyös úton az első lépés, míg a végcélhoz még néhány agy-rázkódás árán lehet csak eljutni.»

Azt hiszem, amit e szemelvényekben kijelenttem, a mostani szent István-napi verseny kudarcára is teljesen igazolja.

Szegény aviatikusaink jobb ügyhöz méltó rendületlen kitarással oly célért áldozták fel magukat, amit mások már igen szép eredménnyel, kevesebb nyaktöréssel értek el. Ezek a fiatal, lelkes kalandor-hősök (van közöttük mérnök, tanár, géplakatos, katonatiszt, patikus, bicikli-bajnok) a zseniális franciák sikerült alkotásait ha nem is újból feltalálni, de legalább is megjavítani és tökéletesíteni akarják. Pedig azokon az alkotásokon már nincs mit javítani. Ezek a technikai művek Bleriot, Farmant és Wright-testvérek alkotta három típusukban már elérték a teljes kialakulást. Hogy ezek az alkotások is tökéletlenek, arról nem akarok e helyen diskutálni, csak annyit említek meg, hogy még a leggyengébb légáramlatoknak sem képesek ellentállni. Annyi kétségtelen, hogy bizonyos harcászati céloknak ezidőszertre megfelelnek. A levegő közlekedési eszközévé ezek úgysem fognak válni; még sport-eszközzé sem igen; ennek a megalkotója még a jövő fejlődés sűrű ködében bukácsol. Tény az, hogy a mi «invenziós» aviatikusaink javítás helyett a meglévő típusokat csak rosszul másolták. Pedig újat rosszul megteremteni kevesebb, mint meglévőt jól kopirozni. Elfelejtették a tudatlan tömeg-sikertől megittasult ifjak, hogy a kísérletezéssel nem lép komoly ember a nagy nyilvánosság elé, mert annak rendesen szomorú blamázs a vége.

Volt alkalmam aviatikusaink legkomolyabbjaival: Svachulayval, aki különben tisztességes lakatosmester Budapestben és Horváthtal, az egykori szerény tanárral, a kevésbé komoly Székely mérnökkel, ki reklámként mindenüvé magával viszi menyasszonyát is, végül a bicikli-bajnok tót Kvaszszal beszélgetést folytatni, melynek folyamán meggyőződést szereztem arról, hogy egyiket sem az aviatikai tudomány komoly fejlesztése sodorta e göröngyös, helyesebben röpke pályára, mint inkább a majmolás, a feltűnési viszkettség, a híressé válás betegsége és a remélt gyors meggazdagodás vágya. Belesodorra ezen árba, most már nem találunk kiutat; pénzt,

reményt és sok-sok fölösleges munkaerőt temetve el, keresik a módot a regresszálásra.

Egyike ezen kievickelési módoknak a szent István-napi verseny volt. Az újságok a főhibásak ebben, melyeknek laikus tudósítói a beteges nagyravágás okatlan törekvéseire sarkalják őket. Mindegyik aviatikus egy-egy Bleriotnak, vagy legalább is Ettrichnek képzele magát, kik mindegyike ma már hatalmas repülőgép-gyár élén áll. Bleriot annak tulajdonosa is.

Pedig okulhatnának az osztrák Ettrichen, aki csendben, a műhelyében hosszú ideig kísérletezett és midőn végre jól megcsinálta a gépet, akkor is pilotáját, Illnert küldte a nyaktörő útra; ma a bécsújhelyi Daimler-féle repülőgép-osztálynak Ettrich az igazgatója, ki talán még sohasem ült repülőgépen.

Éppen ez a különbség a magyar és az osztrák közt: míg mi sokszor fejfel megyünk a falnak, addig az osztrák más fejét teszi kockára, a sajátját azonban okosabb dolgokra használja föl.

Egyik aviatikus, azt hiszem Horváth, hangárjának külső falán következő fenkölt hangú feliratot (bizonyára ez az ő devize) találtam: «Erős akarattal a legnagyobb akadályokat is le tudjuk győzni!» Mily hamis utakon használja szegény fantaszta e pszichologiai mély igazságot! S amily igaz, annyira szomorú, hogy mi magyarok — úgy a közpályán, mint egyebütt működők — csakugyan azt az Istenadta ősi erőttől duzzadó energiánkat és képességeinket legtöbbször céltalan törekvéseken, okatlan utakon fecséreljük és hullatjuk el, és hiábavaló, eredménytelen küzdelemben forgácsoljuk szét!

Ennyi energiával, ennyi akarattal és munkabírással pedig az emberi alkotás minő csodás megnyilatkozásait tudnók előteremteni; a produktivitás minő remek kreációit volnánk képesek világhozni, melyek országunkat a leghatalmasabb kulturállamok soraiba juttathatnák! Mi azonban csak fantaszták vagyunk és láthatatlan óriások ellen folytatunk önmagunkat megemészítő céltalan guerilla-háborút! Ez a neveséges «béka-egérharc» a mi kulturális fejlődésünk örökös kerékkötője, sőt sajnos, talán megölője is lesz!

SZÉCHENYI-KÖR.

Az Eperjesi Széchenyi-kör államilag segélyezett zeneiskolájában a beiratások szeptember 1., 2. és 3-ikán d. e. 9—12 és d. u. 3—6-ig az intézet helyiségében, Fő-utca 53., I-ső em. tartatnak meg. Ez alkalommal felhívjuk a n. é. közönség figyelmét ama újtásra, mely szerint az igazgatóság elhatározta, hogy az iskolai év folyamán több házi-hangversenyt rendez a növendékek számára, mely estélyeken a zeneiskolai tanárok lépnek föl és célja a növendékeket a klasszikus zeneirodalom remekeivel megismertetni.

HIREK.

Személyi hír. Dr. Horváth Ödön kir. tanácsos, a közigazgatási bíróság ítélembírája, rokonai és ismerősei látogatására feleségével néhány napra Eperjesre érkezett.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Marczinkó* Andor okl. tanárt a czeplédi áll. főgimnáziumhoz helyettes-tanárrá nevezte ki.

Házasság. Dr. *Lichtig* Artur eperjesi ügyvéd e hó 1-jén déli 1/2 órakor esküszik örök hűséget *Fried* Simon köztisztviselőben álló nagykereskedő bájos leányának, *Luise*-nek.

Kohányi Tihamér, az amerikai SZABADSÁG szerkesztője, nőül vette *Klós* Bertát, *Klós* Lajos és *Kohányi* Mária leányát.

Friedmann Jenő női- és úridivat-árúháznak lapunk mai számában megjelenő hirdetésére fölhívjuk m. t. olvasóink szives figyelmét.

Körorvosok Sárosban. Sárosvármegye közigazgatási bizottsága, *Semsey* Boldizsár főispán elnöklésével tartott ülésén a tiszti főorvos indítványához képest a vármegyét 15 egészségügyi körre osztotta be. Mindegyik kör részére körorvosi állást rendszeresítenek. Kötelességévé tették a körorvosoknak, hogy negyedévenként jelentést tegyenek az egészségügyi viszonyokról, továbbá, hogy előre meghatározott napokon kötelesek a községekben rendeléseket tenni.

Halálozás. Özv. *Matherny* Gusztávné szül. *Mathia* Mária aug. 30-ikán, életének 65. évében elhunyt Czemétefürdőn. Temetése szept. 1-jén délután 4¹/₂ órákor lesz Eperjesen. Az elhunytban *Matherny* Gusztáv, Eperjes város tanácsosa, édesanyját gyászolja.

A Lenke-kert mű-, kereskedelmi- és tájkertészet, Kálvária-út 47. sz. a. Eperjesen, ajánlja előkelő és kiválóan művészi kivitelű gyázkoszorúit igen mérsékelt árak mellett! A kertészet telefonszáma: 174.

Az Eperjesi Iparbank és Hitelszövetkezet szept. 1-jén d. e. 11 órákor a városház tanácstermében tartja alapítói közgyűlését, melyen az Országos Központi Hitelszövetkezet megbízottja is megjelenik.

Iskolai beiratások. Az eperjesi ág. hitv. ev. I. egyház elemi nép- és polgári leányiskolájában az 1912/13. tanévre vonatkozó beiratások szeptember 2., 3. és 4-ik napjain d. e. 9—12-ig az új iskolai épületben (Rózsa-utca 11. sz.) eszközöltetnek. Szept. 2-ikán felvétetnek a protestáns vallású növendékek. Szept. 3-ikán felvétetnek azon másvallású tanulók, akik az elmúlt iskolai évben is növendékeink voltak. Szept. 4-ikén felvétetnek az újonnan belépő nem protestáns vallású tanulók. A beiratás alkalmával felmutatandó: a születési, az iskolai és az oltási, illetve újraoltási bizonyítvány. *Durst* Győző, igazgató.

Szemgyógyintézet van Miskolczon.

Rendelet az iskolalátogatókról. A hivatalos lap közli a vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletét a tanfelügyelőségi iskolalátogatók részére kiadott szervezeti szabályzat és utasítás tárgyában. A rendeletben a miniszter kifejtje, hogy az állami tanfelügyeletet akként óhajtja újjászervezni, hogy az iskolák beléletének ellenőrzését és működési eredményének fokozását a kir. tanfelügyelői székhelyeken kívül eső közegeknek, a szó szoros értelmében vett iskolalátogatóknak kívánja feladatává tenni olyképp, hogy a tanítói pályán jártasságot szerzett kiválóbb egyének az iskolák kisebb csoportjának felügyeletére alkalmaztassanak s a kir. tanfelügyelő csak az ő jelentéseik alapján mutakozó szükséghez képest s egyébként előforduló helyszíni tárgyalások alkalmából teljesíten kiszállást. Ezzel nem csupán az iskolák közvetlen felügyeletét véli a miniszter intenzívebbé, az iskolalátogatást hasznathajtóbbá tehetni, de biztosíthatóan tartja a szoros értelemben vett tanügyi adminisztráció megfelelő ellátását is. A tanfelügyelői iskolalátogatói intézményt az 1912. évi költségvetés keretében, 1912. szeptember 1-jétől kezdve életbe lépteti.

Igyunk Sztatvini-vizet! Ezen víz üdít, gyógyít és a legolcsóbb természetes ásványvíz!

Táncanfolyam. *Dite* Károly okl. táncmester szeptember 7., 8. és 9-ikén kezdi meg szokásos őszi táncanfolyamát a városi Vigadó kistermében. Beiratkozni a táncmester lakásán, Fő-utca 81. sz., I. em. lehet.

Főgimnázium Kisszebenben. Az 1912., 1913. tanévre Kisszebenben is megnyílik az ötödik osztály. Beiratkozás szept. 2., 3. és 4-ikén.

Népfelkelőknek nem kell jelentkezni. A honvédelmi minisztérium f. évi 8606. eln. sz. rendelete értelmében a f. évi népfelkelési időszak jelentkezést nem tartják meg s illetve az időszaki jelentkezés ez évben teljesen elmarad.

Színházi hírek. *Mesey* Kálmán teljesen újonnan szervezett társulata f. évi október 1-jén kezdi meg a két hónapra terjedő színi-évadot. Mődonkban van az új színtársulat tagjainak a névsorát is közölni, amely elárulja, hogy az őszi színi-évad a legnagyobb sikerűnek ígérkezik. A színtársulat tagjai: Nők: *Beleznay* Mancsi soubrette-primadonna (eddig a debreceni színháznál működött nagy sikerrel), *Szécsi* Emma koloratúrénekesnő, *Fekete* Rózsika énekes naiva, *Saári* Margit drámai színésznő, *Hidvégi* Margit másodsoubrette, *Vinter* Elza másodsoubrette, *Aranyosi* Bella komika. A női személyzetet kiegészíti a hat kardalosnő. Férfiak: *Mezey* Kálmán jellemszínész, *Oláh* Ferenc hős, *Nagy* Imre komikus, buffó, *Gömöri* László tenor-énekes, *Sarkady* Gusztáv komikus, *Sólyom* Sándor bariton-énekes, *Salvo* Hugó bonvivant, *Halász* Sándor apa; a férfi-személyzetet kiegészíti még hat kardalos. A tizenegy tagból álló zenekart *Papp* Barna nagy vezeti. A színtársulat beosztató állomása Székelyhíd, ahol a négy hétre terjedő színi-évad mult hó 28-ikán vette kezdetét.

TANKÖNYVEK FÉLÁRON STEHR-NÉL!

Szabás-varrás. «Milyen szabású ember?» kutatjuk mindenek előtt új férfiismerősünkről. «Milyen szabású ruha?» fürkészzük első látásra a nőt. S ha nem is teszi ruha az embert, a nőt sem, — de való, hogy éppen a női toilette viselőjének ízlését, disztinvaltságát, finomságát visszatükrözni képes, sőt egy jól megalkotott toilette fodor-bodorszővevénye ezer rejtett bájak mellett a nő individualitását is sejteti leplezve. Ám, aki a mezők liliomait oly finom ízléssel ruházza, — leányainkat, asszonyainkat magukra hagyta a ruházkodás nehéz gondjaival. Gyöngéd liliomaink tehát önmaguk kénytelenek a szabás és varrás misztériumait tanulva kiismerni. Városunk első ezt célzó szalonja, *Lichtig* Ilka úrnő szabászati és varró-iskolája, a Fő-utca 111. sz. ház emeletén szeptember havával újra megnyílik. A külföld első ollóművészeitől diplomált vezetőjének eddigi sikerei biztosítják az iskola további fejlődését, melyet városunk úriasszonyai ambícióval látogatnak.

Villanyos zseblámpák 3 koronától feljebb; külön elemek már 60 fillérért kaphatók *Theisz* Ármín sportcikk üzletében, ideiglenesen Fő-utca 34.

A Felsőmagyarországi Idegenforgalmi Szövetség első évi közgyűlését vasárnap tartotta meg Kassán *Siposs* A. Gyula keresk. kamarai elnöknek vezetésével. A közgyűlésről elmaradását kimentette — többek közt — *Tahy* József sárosvármegyei alispán. A közgyűlés megalakította az egyesület választmányát s abba Eperjesről dr. *Flórián* Károlyt, dr. *Obetkó* Dezsőt és *Szatórisz* Frigyeszt választotta meg. A Szövetségnek első évi működése — főleg dr. *Siposs* Aladár ügyvezető-igazgatónak tevékenysége révén — máris örvendetes eredményeket mutat föl. Így: hivatalos közlönyt ad ki IDEGENFORGALOM címmel, magyar és német nyelven; a külföldi lapokban ismertető cikkeket helyezett el a felvidéki városokról és fürdőkről; Kassa városáról képes kalauzt adott ki; intézkedett a vasúti, posta- és táviradaügyek terén mutakozó hiányok megszüntetéséről; eperjesi kalauz szerkesztését előkészítette stb. A közgyűlés elhatározta, hogy a kassai diákszállót a Szövetség kezelésébe átveszi; megvásárolja a Kassai Turistakör vetítógépét s ezzel a vidéken előadásokat fog kisértetni stb. A Szövetséget anyagilag támogatták eddig: Kassa város (1000 kor.), a Szepesi Hitelbank (300 kor.), a Túróczvárm. Vendéglősök és Szállodások Egyesülete (250 kor.) stb. A jövő évi közgyűlés helyéül Tátrafüredet tűzték ki.

Lopás. Özv. *Csentkó* Mátyásné kifőzőnő panaszt tett, hogy ismeretlen tettes udvaráról két párnáját ellopta. A nyomozás folyamatban van.

Kereskedelmi szaktanfolyam. A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete kultuszminisztériumi engedély alapján a fővárosban, *Andrássy*-út 67. (bejárat *Vörösmarty*-utca), hat havi kereskedelmi szaktanfolyamot nyit, melyre ugy férfiak, mint nők felvétetnek. Előképzettségül legalább is a 2-ik polg. isk. osztály elvégzését kívánják meg. A tanítás nappal 9—1, vagy d. u. 2—6-ig folyik. Vidéki tanulók elhelyezéséről az igazgatóság gondoskodik. Felvilágosításért, tájékoztatásért ugyancsak az igazgatósághoz kell fordulni, *Andrássy*-út 67. A beiratások most folynak. Jelentkezni levélben is lehet.

Hajfonatok, hajbetétek *Bilich* Ferenc színházi fodrásznál, Eperjes, Fő-utca 63. Vágott és kifésült hajat vesz.

Értesítés. Értesítem az érdekelt szülőket, hogy az evang. tanítóképző-intézet elemi I—VI. osztályú gyakorlóiskolája szeptember 1-jétől kezdve az ev. polg. leányiskola régi épületében (Fő-utca, evang. lelkészlak) nyert elhelyezést. A beiratás szept. 2—4. napjain történik; a tanítás 5-ikén veszi kezdetét. A felvételtre elsősorban az Eperjes városi és vidéki ág. hitv. evang. egyház tankötelesei jogosultak s ha ezekből a 60-as létszám nem telnék ki, ugy bármely vallású 6—12-éves korú fiú- és leány-gyermekek is felvehetők. A tanítás ingyenes; tanítási nyelv tisztán a magyar. *Gerhard* Béla, tanítóképző-intézeti igazgató.

Az eperjesi orth. izr. népiskolában a beiratások az 1912/13-iki tanévre a következő napokon tartatnak meg, mindig délelőtt 9—12 és délután 2—5 óráig: Szeptember 1-jén és 3-án csak helybeliek. Szeptember 2-án eperjesiek és oly idegenek, kik már iskolánk növendékei voltak. Szeptember 4-én oly idegenek, kik eddig még iskolánkba nem jártak. A 37,140/1912. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet értelmében az I. osztályba csak azon tanulók vétetnek fel, kik állami anyakönyvvezető által kiállított Tanúsítvánnyal igazolják, hogy a tanköteles kort már elérték. Az anyakönyvvezető, a szülő kérelmére, beiratási célra díjtalanul bélyegmentes Tanúsítványt tartozik kiállítani. Későbbben jelentkezők fel nem vétetnek. A rendes tanítás szeptember 5-ikén kezdődik. Eperjes, 1912. aug. 25-ikén. *Ungar* Fülöp, iskolaszéki alelnök.

Francia tanítónő kíván Eperjesen letelepedni arra az esetre, ha a közönség idejövételét s letelepedését óhajtja. Az illető hölgynek kitűnő okmányai és ajánlólevelei vannak, úgy, hogy művelt uri társadalmunk — saját érdekében — bizvást támogathatja. Francia-órákra való jelentkezéseket *Theisz* Ármín (Fő-utca 34.) szívessegből elfogad, a jelentkezés határideje szept. 15. ike.

A kristálylimonádé a legjobb üdítő ital! Egy adag megfelel egy félcitromnak, cukorral együtt. Kapható minden jobb üzletben. Főraktár *Schnitzer* Samunál, Fő-utca 97.

A kisszebeni m. kir. földműves-iskoláról. A kisszebeni m. kir. földműves-iskola az 1912/13. tanévtől kezdődőleg gazdasági altiszt-képző iskolává szerveztetett át. Az iskola oly gazdasági szakképzettség elérésére törekszik, mellyel a gazdasági munkálatok szakszerű vezetése biztosítható. Az iskolába a folyó tanévre több fizetéses, ingyenes és félingyenes növendéket vesznek fel. A felvett tanulók kötelesek okt. 1-jén az iskolában megjelenni, hol egész évi ellátásért, lakás, fűtés, világítás, mosás- és élelmezésért 300 koronát fizetnek, mely összeg két részletben törlesztendő. Szegénysorsú ifjaknak az állami egész- vagy félingyenes hely elnyerése iránti kérvényüket a nagyméltóságú m. kir. földművelésügyi minisztériumhoz címezve, legkésőbb szept. 15-ikéig be kell nyújtani. A kérvényhez természetesen szegénységi bizonyítvány is melléklendő. Az iskola a kisszebeni járásban fekszik, Kisszebentől egy kilométernyire.

Beira
állami óva
kor lesz.
helyen, a
helyiségéb
helyiségéb

Az e
nagymerő
az ott vol
másodikra
jogakadé
mellett a
relik föl
szaporodo
náriumi te
tanárok kö
u. m.: dr
dr. *Körto*
Horovitz
nizster eli
államvizsg
tanév foly
dományi
Propper J
előadások
szeptembe

Buto
lat miatt
ben Eperj
alatt férfi-
Fő-utca 9

Sajtó
kétkoroná
peremén
hibásan, és
az ősi e
azonban r

«Gille
gyári áron
Armin ide
Fő-utca 34.

Talál
aug. 27-ik
talált. —
arany karé
találó meg
Jánosné ré
acél-órát v
felszerelve

Verel
24-ikén ö
dolgozgat
berontott
és megtár
szidalma
sággal ú
lyikné áju
kórházba

Bizto
emésztés
dásban, sz
vagy egyé
féle *Seidl*
lást érnek
naponta u
kir. udv. sz
gyógyszer
ménye az

Auton
történet, h
üvegputab
közben eg
Mi sem t
rosodtak
fordultak.
sérülést sz

Bicsk
sárosi leá
sároson e
helybeli k
veszélyes,
a kórháza

Beiratás az állami *gyakorlóiskolába* és az állami *óvodába*: 1912. szept. 2-án d. e. 8 órakor lesz. A gyakorlóiskolai beiratás szokott helyen, a tanítónőképző-intézet gyakorlóiskolai helyiségében, az óvodai beiratás az óvoda új helyiségében, a Ferenc-rendiek templománál.

Az eperjesi Kollégium ősi épületében nagymérvű átalakítások folynak. Az első emeletről az ott volt *theológia* és *tanítóképző* fölvonult a másodikra, úgy, hogy az egész első emeletet a jogakadémia foglalja el a nagykönyvtárral. E mellett a jogakadémiai helyiségeket újonnan szerelik föl és bútorozzák be; a helyiségek száma szaporodott; lesznek külön vizsgatermek, szemináriumi termek stb. A jövő félévre a magántanárok közül a következők hirdettek előadásokat, u. m.: dr. *Maléter* István, dr. *Mariássy* Béla, dr. *Körtvélyessy* Dezső, dr. *Obál* Béla és dr. *Horovitz* Imre. A vallás- és közoktatásügyi miniszter elismerését és köszönetét fejezte ki azon államvizsgálati kültagoknak, akik az 1911/12. tanév folyamán tényleg közreműködtek; jogtudományi államvizsgálati új kültaggá pedig dr. *Propper* József eperjesi ügyvédet kinevezte. Az előadások az átalakítások miatt valószínűleg csak szeptember 20-ika táján fognak megkezdődni.

Butor minden elfogadható áron, más vállalat miatt *eladó Glück* Sámuel butorkereskedésében Eperjes, ugyanott Neumann M. és Társa cég alatt férfi-, fiú- és gyermekruhák olcsón kaphatók. Fő-utca 95. szám.

Sajtóhiba az új kétkoronásón. Az új kétkoronás ezüstpénz között sok akad, amelyek peremén «Bizalmam az ősi erényben» jelszó hibásan, és pedig ilyenképen van kivésve: «Bizalma az ősi erényben». Az ilyen veresű pénzeket azonban nem szabad hibásaknak tekinteni.

«**Gillette**» önbortváló-készülék 24 korona gyári áron, külön pengék olcsón kaphatók *Theiss* Ármin ideiglenes udvari helyiségében, Eperjes, Fő-u. 34.

Talált és elveszett tárgyak. *Klein* Samu aug. 27-ikén egy karabélyról szóló zálogjegyet talált. — *Varga* Edith aug. 15-ikén egy láncalakú arany karéket elvesztett. Értéke 140 korona, a megtaláló megfelelő jutalomban részesül. — *Kántor* Jánosné rétmester ne e aug. 26-ikán egy egyfedelű acél-órát vitt a rendőrségre, mely ezüstláncsal volt felszerelve. Az órát János nevű 10 éves fia találta.

Verekedés. Nem kis meglepetés érte aug. 24-ikén özv. *Krehlyik* Andrásné. Szorgalmasan dolgozott tarczaszentpéteri lakásában, amikor berontott hozzá *Vizsokai* István kosárfonó-mester és megtámadta. Állítólag minden ok nélkül előbb szidalmazni kezdte, majd pedig egy jókora húsággal úgy fejen ütötte, hogy a 60 éves *Krehlyik* né ajultan esett össze. A sérültet a helybeli kórházban ápolják.

Biztos gyógyhatás. Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében felfúvódásban, szorulásban, főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi *Moll-féle Seidlitz-porok* használata által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel *Moll A* gyógyszerész, cs. és kir. udv. szállítótól, Bécs, I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan *Moll A* készítménye az ő gyári jelvényével és aláírásával kérendő.

Automobil-szerencsétlenség. Aug. 28-án történt, hogy *Pataki* József soffőr a máriavölgyi üveghutából automobilon *Bártfa* felé haladt s útközben egy kétfogatú parasztszekérrel találkozott. Mi sem természetesebb, hogy a lovak megbokrosodtak s a szekérral együtt az úttest árkába fordultak. A szekéren ülő *Malega* Jánosné súlyos sérülést szenvedett.

Bicskázás. *Harkabusz* Anna 10-éves nagysárosi leány *Bialkó* András 12-éves fiú Nagysároson egy bicskával megszurta. A kis leány a helybeli kórházban gyógykezeltek, sérülése nem veszélyes, mert már 8 napon belül elhagyhatja a kórházat.

Trencsénteplicz-gyógyfürdő vendégforgalma augusztus 20-ikán már a 10,000-et meghaladta. Ezen szám fényesen igazolja Trencsénteplicz, hazánk e kiváló gyógyhatású fürdőjének rohamos fejlődését. 1909-ig, addig, míg a gyógyfürdő még d'Harcourt grófné tulajdona volt, a vendégek száma éveken át 6 és 7 ezer között ingadozott, csak amióta a Magyar Gyógyfürdő R.-t. tulajdonába ment át, példáját ritkító lendületet vett. Rövid három év elég volt arra, hogy látogatóinak száma megkétszereződjék. 1910 ben már 8000; 1911-ben 10,000 volt a vendégek száma s a folyó évben előreláthatólag a 12,000-et is meg fogja haladni. Az idény még igen élénk s most kezdődnek csak szeptember 1-jétől az utóidény olcsóbb kurái, mit igen sokan vesznek igénybe, miután napi 7-8 koronáért már teljes ellátást nyújt a fürdőigazgatóság, mely összegért lakás, fürdő és fürdőruha is jár.

Iskola- és óvoda-táskák, iskola-hegedűk, vonók, húrok nagy választékban kaphatók *Theiss* Ármin gyermekjáték-üzletében, ideiglenesen Fő-u. 34.

Leesett a szekérről. Aug. 28-ikán d. u. *Rónai* Tibor 10-éves fiú *Halkó* Gusztáv kocsis szekérről véletlenségből leesett, illetőleg lecsúszott s az egyik kerék a térdjét és hátát felhorzsolta. Dr. *Gallotsik* Sándor városi orvos a fiút megvizsgálta és megállapította, hogy a kisebb horzsoláson kívül semmi komolyabb baja nem történt. A nyomozás folyamatban van.

Eperjesi Bankegyleti
és
Villanyvilágítási r.-t.-i
részvények
megvételre kerestetnek.
::: Cím a kiadóhivatalban. :::

A hálószobák réme, a poloskák kiirtása eddig a lehetetlen dolgok közé tartozott. Mióta azonban a «*Löcherer Cimexin*»-nel történtek próbák, beigazolódott, hogy a Cimexin hatása folytán a peték rögtön kiszáradnak és többé ki nem kelnek. A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot vagy foltot nem hagy. Moly ellen egyedül biztos szer. Kapható *Pálesch Árpád* drogériájában Eperjesen és a készítőnél, *Löcherer* Gyula gyógyszer-tárában, *Bártfán*.

Baleset. *Landsmann* Márkus földbérő bejelentette *Gnitro* Mátyás kocsis balesetét, akit az elevátor rúdja — a cséplőgépnél elhúzósa következtében — egy hasáb ölfához lökött, úgy, hogy fején súlyos sérüléseket szenvedett. A balesetvizsgálati jegyzőkönyvet a budapesti munkás- és cselédszegélypénztár igazgatóságához tették át.

Csinosan butorozott olcsó szobát keresek, esetleg teljes ellátással, egy vagy két személynek. Értesítések Batta Lajos, Fő-utca 59. Eperjes kéretnek.

Lövöldözés. *Szabó* Gábor ev. hittanhallgató panaszt tett, hogy aug. 28-ikán gyanútlanul sétált a Tarcaparton, miközben ismeretlen suhancok ott lövöldöztek. Az egyik golyó *Szabó* majdnem eltalálta, mire a tettesek ijedten elmenekültek.

A versenylovak doppingolása. Száz-ezrek hagyják ott a lóversenyterén a pénzüket. Holtbiztos tippel indulnak ki, a kijelölt lóra óriási összeggel fogadnak és a futam után kellemtelen meglepetés vár rájuk. Olyan ló jött be elsőnek, amelyet senki se fogadott meg, illetve csakis azok, akik sejtettek valamit a szállingózó hírekéből. Ilyenkor szájról-szájra jár az ellenőrizhetetlen hír: a nyertes ló doppingolva volt! A dopping szó hallatszik mindenütt. A lóversenyterén, a kávéházakban, utcákon. Átkozódva emlegetik a letört emberek ezrei a doppingot, de hogy tulajdonképpen miben áll a doppingolás

lényege, azt senki se tudja. A **KÉPES HÉT**, ez a kitűnően szerkesztett illusztrált szépirodalmi hetilap most megjelent legújabb számában leleplezi azokat a titkos módszereket, amelyekkel a versenylovakat abnormális gyorsaságra kényszerítetik. Minden lóversenybarát vagy sportember tanulhat ebből a cikkből, mely érdekes képek kíséretében jelent meg. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal: Budapest, V., Visegrádi-utca 13/a.

Szerkesztői üzenet.

Solyom Péter. A legközelebbi számok valamelyikében közöljük.

Gyorsan és jutányosan
készülnek a legdivatosabb

névjegyek

KÖSCH ÁRPÁD könyv-nyomdájában :: Eperjesen.

AZ ÖREGEM

is mindig azt mondta, hogy szeplők elűzésére, valamint finom, puha bőr és fehér teint elérésére és megővésére nincs jobb szappan, mint a világhírű „Steckenpferd“ liliumtejszappan. Védjegye „Steckenpferd“, készíti Bergmann et Co. cég Tetschen a/E. Kapható minden gyógyszerár-, drogéria-, illatszertár- s minden e szakmába vágó üzletben. Darabja 80 fillér. Hasonlóképpen csodálatosan beválik a Bergmann-féle „Manera“ liliumtejkrém, fehér és finom női kezek megővésére, ennek tubusa 70 fillérért mindenütt kapható.

TANÜGY.

Visszahelyezés. Örömmel vesszük a hírt, hogy dr. *Mauks* Ernő kir. s.-tanfelügyelő, lapunk munkatársának Krassószörényvármegyébe való áthelyezését a vall.- és közokt.-ü. miniszter hatályon kívül helyezte s őt továbbra is vármegyénk kir. tanfelügyelőségéhez osztotta be.

Áthelyezés és kinevezés. A vall.- és közokt.-ü. miniszter *Egry* Emma osztópataki áll. óvónőt saját kérelmére a torontálfalvai áll. óvodához helyezvén át, az így megüresedett állásra *Neurohr* Vilma okl. óvónőt nevezte ki.

Kitüntetés. Ismét egy érdemes tanítót ért a vall.- és közokt.-ü. miniszter kitüntetése *Petz* Károly, az eperjesi róm. kath. elemi iskola egyik kiváló tanítója személyében. Kiváló, figyelmet érdemlő munkájáért őt a kultuszminiszter a 200 koronás személyi pótlékkal tüntette ki.

Új polgári leányiskola. A *Bártfán* f. tanévben megnyitandó közs. polg. leányiskolánál három tanerő alkalmazása válik szükségessé, mely állásokra a pályázat — szept. 6-iki lejárattal — meghirdettetett. Mihelyt a vall.- és közokt.-ü. minisztérium idevonatkozó jóváhagyása leérkezik, a választást a közs. iskolaszék meg fogja tartani, mely alkalommal a közigazgatási bizottság képviselőjében *Szabó* Elemér, vármegyénk kir. tanfelügyelője fog elnökölni.

Korpótlék-utalványozás. *Timkó* Károly kellemesi róm. kath. isk. tanító korpótlék címén évi 200 koronát és *Timkó* Gizella alsóbesi róm. kath. isk. tanítónő részére II. korpótlék címén 200 kor.-t utalványozott a vall.- és köz- okt.-ü. miniszter.

Felelős szerkesztő:
Dvortsák Győző.

Kiadótulajdonos:
Kósch Árpád cég.

NYILTTÉR.

(E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem felelős.)

Régi biztosító-intézet, az északmagyarországi megyék újjászervezéséhez az északi, de különösen Abaúj-Torna-, Bereg-, Borsod-, Heves-, Gömör-, Sáros-, Szepes-, Ung-, Máramaros- és Zemplénmegyéket alaposan ismerő oly intelligens és agilis egyéneket keres, kik a biztosítás minden ágában jó üzleteredményeket értek el és a magyar s lehetőleg a német és tót nyelvet is tökéletesen bírják. 30 évnél nem idősebb egyének előnyben részesülnek. Nyugdíjképes állás, érdemszerinti díjazások. Fényképpel fölszerelt ajánlatok Eckstein hirdetőjébe (Budapest, VII., Erzsébetkörút 37.) küldendők.

Vesebajknál, húgyhólyag-bántalmaknál, kösvényénel, cukorbetegségnél, az emésztési és lélegzési szervek hurutjainál

a Bór- és Lithium-tartalmu
gyógyforrás

SALVATOR

Kitűnő sikerrel használtatik.
Kiváló óvszor a vörhenyél (scarlatina) fellépő vesebántalmaknál.
Húgyhajtó hatása.
Kellemes ízű.
Vasmentes.
Könnyen emészthető.
Teljesen tiszta.
Állandó összetételű.

Különösen oly egyéneknek ajánlatos, akik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hási vérbőségben, máj- és veseizgalomban vagy húgysavas lerakódásokban, vesehomok és vesekövek képződésében szenvednek.

Elsőrangú gyógyvíz és diétetikus ital.

Eladási árak Eperjesen:

1/2 literes palack	32 fillér.
3/4 " "	40 " "
1 literes " "	48 " "

Az üres, tiszta és eredeti Salvator-palackok a következő árakon vétetnek vissza:

1/2 literes palack	6 fillér
3/4 " "	7 " "
1 literes " "	9 " "

Eperjesi főraktár: Mikolík Istvánnál.

DIVATOS KÉPKERETEK

IFJ. SCHUSTEK NÁNDORNÁL.

Butorozott szoba kiadó

lehetőleg magános hölgynek — az ev. diakonissza-lakosztályban, Petőfi-u. 2.

KORZÓ SZÁLLODA ÉS SÖRCSARNOK

POLGÁRI BOROZÓ.

REGGELIK ZÓNARENDSZERBEN, TÁRSASEBÉDEK :: VACSORÁK JUTÁNYOS ÁRBAN. A KONYHA KITŰNŐ. PONTOS KISZOLGÁLÁS
LOBERMAYER J., VENDÉGLŐS.

ABONNAMA K

3529—1912. tkvi sz.

Árverési hirdetmény kivonata.

Dr. Forgács Samu kisszebeni ügyvéd által képviselt «Tatra» felsőmagyarországi bank eperjesi fiókja végrehajthatóknak, *Schütz Emil* ternyei lakos végrehajtást szenvedett elleni végr. ügyében a végrehajtási árverés 1000 korona tőke, ennek 1911. február 9-ikétől járó 6% kamatai, 1/8% váltódíj, 101 kor. 10 fill. eddigi, 37 kor. 30 fill. jelenlegi és a még felmerülő költségek, továbbá a csatlakozottak kimondott:

1. Biloveszki József bártfai lakosnak 4349 kor. 82 fill. tőke, 4239 kor. 82 fill. után 1908. július 29-ikétől járó 7% kamata és 187 kor. 40 fill. költségéből;

2. Tokár András szedikerti lakosnak 3600 kor. tőke, ennek 1909. november 8-ikától járó 6% kamata és 208 kor. 31 fill. költségéből;

3. Roskoványi József töltészi lakosnak 3000 kor. tőke, 1910. március 4-ikétől járó 6% kamata, 1/8% váltódíj és 108 kor. költségéből, és

4. Tydor Lipót eperjesi lakosnak 241 kor. 66 fill. tőke, ennek 1910. január 17-ikétől járó 5% kamata és 64 kor. költségéből álló követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedettnek a ternyei 137. sz. tjkvben foglalt 120/1. hrsz. kert- és házára 6084 kor. becs- és kikiáltási árakban elrendeltetik és az, valamint a megállapított feltételek ezennel közhírré tételnek.

Az árverés 1912. évi október hó 7-ikén délelőtt 8 órakor fog megtartani Ternye községében a következő, úgy a tkvi hivatalban, mint az illető község előljáróságánál kifüggesztendő és megtekinthető feltételek mellett.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokban a kiküldött kezéhez lefizetni.

Kir. jbiróság, mint tkvi hatóság.

Kisszeben, 1912. június 30.

Patocska s. k., kir. jbir.

A kiadmány hitelül: Hegedűs Győző, kir. tkvvezető.

Ház kerttel eladó

Eperjesen. :: Bövebbet Árok-utca 17.

Szabászati és varróiskolám

szeptember hó 15-ikén

nyílik meg a

Fő-utca 111. sz. ház emeletén.

Beiratkozás ugyanott már eszközölhető.

LICHTIG ILKA.

Szilvórium-főzdeknhez vásárolunk minden mennyiségben szilvát

megegyezés szerinti áron. A szállításhoz szükséges göngyöleget minden eladónak kertjéhez küldjük.

HARTMANN EMIL ÉS GYULA
: Eperjes, Szeben-út 10. szám. :

Csődtömegeladás.

Alulírott tömeggondnok közhírré teszi, hogy a vb. **Sziklai Samu** eperjesi cég csődtömegéhez tartozó, a csődleltár 1—366. tétele alatti női divatárú-cikkek, ingek, keztük stb. az ideiglenes csődválasztmány közbenjöttével, a csődbíróság jóváhagyásától föltételezetten, írásbeli ajánlat útján eladatnak.

A becsérték 10%-át képező bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok 1912. szeptember hó 9-ikén d. u. 5 óráig alulírott csődtömeggondnoknál adandók be.

A megajánlott vételár és a vételügyleti illeték azon ajánlattevő által, kinek ajánlata elfogadott, az elfogadásról értesítéstől számított 3 nap alatt a tömeggondnok kezeihez, a bánatpénz elvesztésének terhe alatt, készpénzben kifizetendő és tartozik a megvett ingóságot 3 nap alatt elszállíttatni.

A csődleltár a tömeggondnoknál, a leltári tárgyak a tömeggondnok közbenjöttével naponként d. u. 3—5 óra között a helyszínen megtekinthetők. Az eladott tárgyak minőségéért, mennyiségéért és az esetleges hiányokért felelősség nem vállalatik.

A csődtömeggondnok és a választmány fenntartja jogát, hogy az ajánlatok felett, a legmagasabb ígéretre való tekintet nélkül, szabadon határozzon és hogy az eladás alá kerülő ingóságokat más úton értékesíthesse.

Eperjes, 1912. augusztus 26.

Dr. Neuwirth Zsigmond s. k., ügyvéd, csődtömeggondnok.

Van szerencsém a nagyérd. közönséget értesíteni, hogy a

Kőbányai Sörarsarnok

című vendéglőt Eperjesen, Fő-utca 31.

szám alatt, szept. 1-jével megnyitom.

Pontos kiszolgálás, jó konyha és jó borok kimérése által igyekezetem leendő a nagyérdemű közönség megelégedését kiérdemelni.

Szíves pártfogást kér

Ondrásik István.

Tisztítsd csak

Globus
Fémfiszítókivonattal
a világ legjobb fémfiszítószeré.

Az 1904-iki st.-louis-i világtállításon "GRAND PRIX".

Johann tisztít minden más tisztításhoz.

kau

SZIL

: a l
FRI
szilve

Két

és egy
szobás
és a s
ségek

Bövebb
Korcsn
iro

W

legj
Was
II.

Üzletfelosztás! Hatóságilag engedélyezett végeladás!

Felhívom a nagyérd. Közönség figyelmét, hogy 32 év óta fennálló nődivat- és fehérnemű-üzletemet felosztom és a mai naptól kezdve azt gyári áron és azon alul is kiárúsítom. Eladásra kerülnek: női ruhakelmék, gyapjú, selyem és mosó, perkál, batiszt, zephir, grenadin és barchettek. Pamut- és selyem-csipkék s kelmék, csipkefüggönyök és storok, asztal- s ágyterítők, futó- s nagyszőnyegek, chiffon, pamutvászon s lenvásznak, asztalkészletek s törülközők, frottir- s pique-takarók, matrác-, grádl- s bélésvásznak, díszek, kézimunkák s hozzávalók, továbbá boák s karmantyúk. Nap- és esőernyők, férfi- és női-nyakkendők, kézelők s gallérok. Ingek és alsónadrágok, női bőrtáskák és pénztárcák.

Zavatzky Szilárd : Eperjes, Fő-utca 71.

A mesterdalnok...

Cipóm szép és tökéletes,
Benne járni élvezetes,
Mert ha cipőt szegzek, varrok,
Rajt' van

kaucsuk-sarok!

SZILVÁT BORÓKÁT

: a legmagasabb áron vesz :
FRIEDLÄNDER GYULA
szilvórium- és borókafezdője,
: Eperjes, Csatorna-utca 8. :

Két üzlethelyiség

és egy utcai emeleti háromszobás lakás, fürdőszobával és a szükséges mellékhelyiségekkel együtt, kiadó. :: ::

Bővebbet a Vendéglősök és Korcsmárosok Szövetségének irodájában, Vásártér.

WASHALL
legjobb mosószer
Washall Company Wien
II. Kurzbauergasse 3.

EPERJESI BANKEGYLET, EPERJES.

Az Osztrák—Magyar Bank mellékhelye.

Van szerencsénk igen tisztelt ügyfeleink és a nagyközönség szives tudomására hozni, hogy tekintettel a hosszantartó kedvezőtlen pénzügyviszonyokra, az intézetünknel eddig elhelyezett és újonnan elhelyezendő **takarékbetétek kamatlábat** — mindaddig, amíg az Osztrák—Magyar Bank jelenlegi váltóleaszámítolási kamatlábat le nem szállítja — folyó évi **szeptember 1-jétől** kezdődőleg

3% -ról 4% -ra netto felemeljük.

Az igazgatóság.

Varró- és szabászati tanfolyam

szeptember 2-ikán kezdődik. A tanítás a drezdai szabászati és varróakadémia módszere szerint történik. 4-heti tanítás 20 kor. Bővebb felvilágosítással :: mindenkor szolgál ::
MUSZKALAYNÉ, Árok-utca 41. szám.

KOLLARIT-BÖRLEMEZ
RUGANYS, VIHAR-
BIZTOS és FÜSTALLO
SZAGTALAN FEDÉLLEMEZ

KOLLARIT-BÖRLEMEZ
kaucsuk - kompozícióval bevont ruganyos, viharbiztos és időálló szagtalan fedéllemez. A jelenkor legjobb tetőfedőlemeze.
Végtelenül tartós.
Régi zsindelytetők átfedésére kiválóan alkalmas.
Sem mázolni, sem mészlével bevonní nem kell.

Kapható:

Lavotha Ödön Utóda
vaskereskedőnél :::: Eperjesen.

Olcso cseh ágytollak

1 kiló szürke selejtezett 2- K., jobb 2-40 K., félfelhér 3-60 K., fehér 4-80 K., elsőrendű pelyhő 6- K., kiváló 7-20 K., legjobb 8-40 K., legfinomabb hófehér 9-60 K.
Kész ágyak vastagfalú piros, kék, fehér vagy sárga nankingból, jól töltve, 1 posztó vagy 1 derékajl 180 cm. hosszú és 116 cm. széles 10, 12, 15, 18- K. 200 cm. hosszú és 140 cm. széles 13, 15, 18, 21- K. 1 fejpárna 80 cm. h. és 58 cm. sz. 3, 3-50 és 4- K. 90 cm. h. és 70 cm. sz. 4-50, 5-50 és 6- K. Meg nem felelő árú visszavetítik vagy a pénz visszaadatik. Kimerítő képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve mindentűvé.

Benedikt Sachsel, Lobes No. 903 bei Pilsen (Böhmen).

ŐSZI TRÁGYÁZÁS!

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Óvakodjunk a hamisításoktól!

Valódi Stern Marke védjeggyű

Thomas-salak a legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrágya!

Csak akkor valódi, ha ilyen zsákban

van és eredeti ólomzár van rajta!

Hamisítás-tól szigorúan óvakodjunk!

Minden zsák tartalomjelzéssel van ellátva!

Kalmár Vilmos a Thomasphosphatfabriken BERLIN, vezérképviselője Budapest, VI., Andrassy-út 49. sz. Különösen a jelenlegi rendkívüli olcsó árakra figyelmeztetjük a vásárlókat. :: ::

